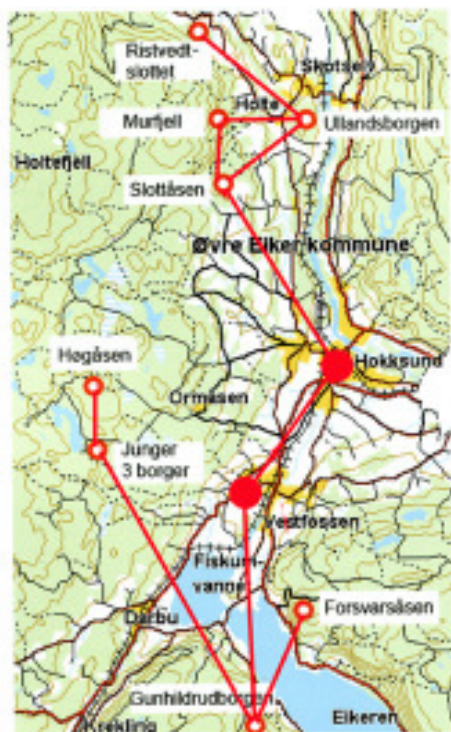

Bygdeborgene

- tilfluktssted, utkikkspost eller maktsymbol?

Bygdeborgene på Eiker kan ha utgjort et nett av utkikksposter, som sikret at eventuelle inntrengere ble oppdaget før de kom helt inn til de sentrale boplassene.

De mest ruvende minnesmerkene etter jernaldermenneskene, er utvilsomt bygdeborgene. Disse forsvarsanleggene finnes over et stort område både i Norge og Sverige, men Eiker er ei bygd som har usedvanlig mange av dem - hele åtte stykker, eller eventuelt ti, dersom en rener den såkalte «Trillingborgen» som tre ulike borger.

Hva er det som har fått folk til å bruke så mye tid og krefter på å bygge store steinmurer høyt oppe på fjelltopper helt i utkanten av bygda? Det er ikke så enkelt å svare på. Det har åpenbart hatt en slags forsvarsfunksjon, men det er vanskelig å forestille seg at folk har søkt tilflukt i disse borgene, der det knapt nok fantes drikkevann i nærheten, og latt fienden herje som de ville.

Åke Mitlid, som i 2004 skrev hovedoppgave i arkeologi om bygdeborg i Follo, Eiker og Skien-sområdet, tok opp dette spørsmålet. Han mener at borgene kanskje først og fremst hadde en symbolverdi - det kan ha vært en slags «grensefestninger» som markerte territorium om viste inntrengere at her bor det ressurssterke mennesker som er forberedt på å forsvare seg. En slik funksjon har vel borganlegg hatt også i middelalderen og langt inn i nyere tid.

Samtidig peker Mitlid på at borgene er plassert slik i forhold til hverandre at mange av dem har hatt synskontakt med hverandre og med sentrale storgårder nede i bygda. De kan derfor ha vært ledd i et varslingsystem, slik at folk fra ulike gårder kunne rykke ut og møte inntrengerne i samlet flokk, før de kom så langt at de kunne brenne hus og avlinger, stjele buskapen og drepe kvinner og barn.

Hvis bygdeborgene har hatt en slik funksjon, stemmer det godt overens med at de gjerne dateres til romersk jernalder, en periode da det kan se ut til at befolkningen har bodd samlet på et ganske begrenset antall store gårder sentralt i bygda. Kanskje har dette vært ei ufredstid også på våre breddegrader, slik vi vet det var på Kontinentet, der germanske stammer stadig gjorde forsøk på å trenge inn i Romerriket.

Åke Mitlid som omviser på Myreslottet. Han er tidligere offiser og tok hovedfag i arkeologi som pensjonist.